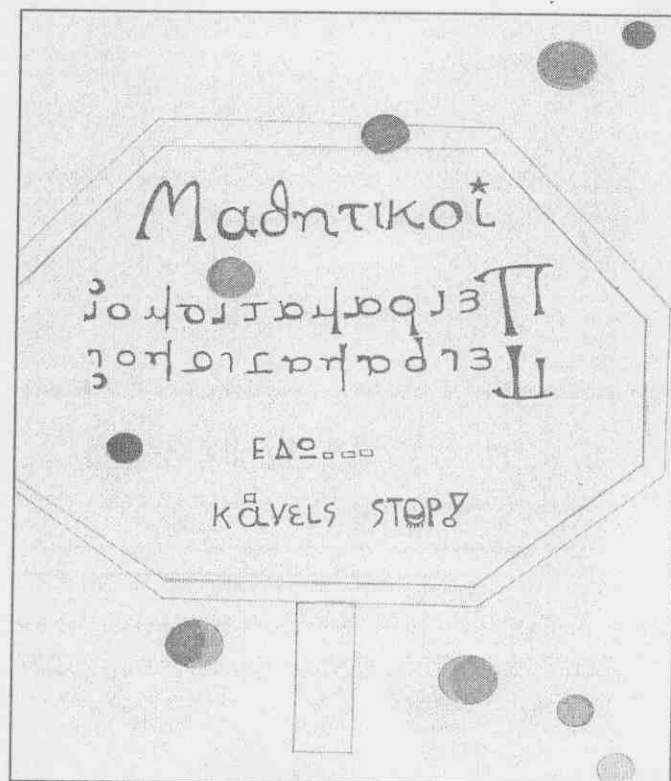

Μαθητικοί Πειραματισμοί

Περιοδική έκδοση μαθητών
του
Πειραματικού Λυκείου Ρεθύμνου

Τεύχος 3ο & 4ο

Ρέθυμνο, Σεπτέμβρης 2009

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΠΑΝΤΕΛΗ ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ

Για τα 100 χρόνια από τη γέννησή του

Ψυχάρακη Αντιγόνη
(Τάξη Γ' 2008 - 2009)

Σύντομη αναφορά στη ζωή και το έργο του

Ο Πρεβελάκης γεννήθηκε στο Ρέθυμνο το 1909 και σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή της Αθήνας, στη Σχολή Γραμμάτων και στο Ινστιτούτο Τέχνης και Αρχαιολογίας στο Παρίσι. Από το 1937 ως το 1941 υπηρέτησε ως διευθυντής Καλών Τεχνών στο Υπουργείο Παιδείας και από το 1939 ως το 1974 ως τακτικός καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών. Τιμήθηκε δύο φορές με το Κρατικό Βραβείο και με το Βραβείο της Ομάδας των Δώδεκα. Πέθανε το 1986.

Ο Π. Πρεβελάκης ασχολήθηκε με το μυθιστόρημα, το θέατρο, την ποίηση και την αισθητική της τέχνης, ενώ παράλληλα φιλοτέχνησε και αρκετές αξιόλογες μεταφράσεις (Μολιέρου, Καλντερόν, Ευριπίδη, Κλοντέλ κ.ά.)

Το πρώτο αξιόλογο έργο του μυθιστοριογράφου Πρεβελάκη είναι το «Χρονικό μιας πολιτείας» (1938). Στις σελίδες του βιβλίου η πόλη του Ρεθύμνου, η ιδιαίτερη πατρίδα του συγγραφέα, ανιστορεί το πολυκύμαντο παρελθόν της. Με το χρονικό αυτό και τα μυθιστορήματα «Παντέρμη Κρητη» (1945), «ο Κρητικός» (τριλογία: «Το δέντρο» 1948, «Η πρώτη λευτεριά», 1949 και «Η πολιτεία», 1950) και «ο Ήλιος του Θανάτου» (1959) ο συγγραφέας αντλεί εμπνεύσεις από το νησί του, όχι απλώς γιατί βρίσκει το έδαφος πρόσφορο, αλλά γιατί πιστεύει πως η ιστορία της Κρήτης συνδέεται μέσα με υψηλότερες έννοιες, όπως της αξιοπρέπειας και της ελευθερίας, και πως μέσα από αυτή πηγάζουν διδάγματα γενικότερα που μπορούν να αποτελέσουν «κανόνα ζωής». Καρπός των απόψεών του αυτών είναι τα μυθιστορήματα «ο άρτος των αγγέλων» (1966), «ο άγγελος στο πηγάδι» (1970) και «Η αντίστροφη μέτρηση» (1974).

Δύο χρόνια μετά την έκδοση του τρίτου τόμου του «Κρητικού» ο Π. Πρεβελάκης

δημοσίευσε την τραγωδία «Ιερό άγω» (1952), το πρώτο του θεατρικό έργο. Ο συγγραφέας θίγει σ' αυτό το πρόβλημα της θέσης των ελεύθερων ανθρώπων σε κοινωνίες που δεν τους ανέχονται. Το ίδιο θέμα τον απασχολεί και στην τραγωδία του «Λάζαρος» (1954), ενώ στα άλλα του θεατρικά έργα θίγει και θέματα άλλα, με κυρίαρχο πάντοτε το θέμα της ελευθερίας «Τα χέρια του ζωντανού θεού», 1955, «Το ηφαίστειο», 1962, «Το χέρι του σκοτωμένου», 1971, «Δύο Κρητικά δράματα», 1974).

Ο Π. Πρεβελάκης έχει κυκλοφορήσει τις συλλογές «Στρατιώτες» (1928), «Η γυμνή ποίηση» (1939), «Η πιο γυμνή ποίηση» (1941), «Τα ποιήματα» (1969) και «ο ξένος Ερωτόκριτος» (1973). Ο ποιητής, ξεκινώντας από την παραδοσιακή ποίηση, έφτασε σε μια απόλυτη λιτότητα, που δεν αποκλείει ωστόσο το λυρισμό. Η ποίηση του είναι στοχαστική και προβληματίζει, όπως άλλωστε όλα τα κείμενα του Πρεβελάκη.

Ο Π. Πρεβελάκης έχει εξαιρετα προσόντα δοκιμογράφου και αισθητικού της τέχνης. Ανάλογες είναι οι μελέτες του «Δομίνικος Θεοτοκόπουλος» (1930), «Δοκίμιο γενικής εισαγωγής στην ιστορία της τέχνης» (1934), «ο Γκρέκο στη Ρώμη» (1941), «Θεοτοκόπουλος» (1942), «ο ποιητής και το ποίημα της Οδύσσειας» (1958) και «Αρχαία θέματα στην ιταλική ζωγραφική της Αναγέννησης» (1974). Τα βιβλία του Πρεβελάκη για το Θεοτοκόπουλο είναι ο πρώτες διεξοδικές μελέτες για το ζωγράφο στη γλώσσα μας. Σε αυτές ο Θεοτοκόπουλος (Ελ Γκρέκο) παρουσιάζεται στις σωστές του διαστάσεις: μεγάλος καλλιτέχνης και άνθρωπος με πλούτο ψυχής. Ο «ποιητής και το ποίημα της Οδύσσειας» εξάλλου είναι ένα από τα διαφωτιστικότερα βιβλία για το Νίκο Καζαντζάκη που έχουν γραφεί. Μαζί με τα «Τετρακόσια γράμματα του Καζαντζάκη στον Πρεβελάκη» (1965) φωτίζει τη μορφή του συγγραφέα του «Καπετάν Μιχάλη» και μας επιτρέπει να κατανοήσουμε την ιδιοσυγκρασία του.

Ο Πρεβελάκης υπήρξε ένας από τους πιο αξιόλογους συγγραφείς μας.

Κανδηλάκη Ευαγγελία
(Τάξη Β', 2007-2008)

Παντελή Πρεβελάκη: Το Χρονικό μιας Πολιτείας

Το «Χρονικό μιας Πολιτείας» είναι ο καρπός ενός πολύ σημαντικού συγγραφέα για την νεοελληνική λογοτεχνία τόσο του Ρεθύμνου όσο και ολόκληρης της Ελλάδος.

Ο Παντελής Πρεβελάκης, λόγιος ακαδημαϊκός δάσκαλος και ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες λογοτέχνες, που ακολούθησε μια πνευματική πορεία με ενότητα και συνέπεια. Ο Πρεβελάκης καλλιέργησε όλα τα είδη του έντεχνου λόγου, ποίηση, μυθιστόρημα, θέατρο, δοκίμιο. Κύριος άξονας της δημιουργίας του είναι η Κρήτη, όπου ο λογοτέχνης επιστρέφει πάντα νοερά με τις ανεξάλειπτες παιδικές και εφηβικές αναμνήσεις του. Η κρητοκεντρική αυτή θέση φαίνεται καθαρά στο πρώτο πεζογραφικό του δημιούργημα, το *Χρονικό μιας Πολιτείας*, που γράφτηκε το 1938. Το έργο αυτό είναι ο πρώτος αξιομνημόνευτος σταθμός στην πνευματική πορεία του Πρεβελάκη και είναι το έργο με το οποίο έγινε ουσιαστικά γνωστός στο αναγνωστικό κοινό.

«Το Χρονικό μιας Πολιτείας» είναι γραμμένο από έναν άνθρωπο που αγάπησε πολύ μια ολόκληρη πολιτεία με το παρελθόν και το παρόν της. Τόση αγάπη, τόση νοσταλγία και τόση ευτυχία σε μερικές μόνο σελίδες, όπου περιγράφεται αυτή η μικρή πολιτεία. Μέσα στις σελίδες του ανεβάζει την απλή μαστοριά ενός λαϊκού παραμυθιά αλλά με το ύφος μιας υπέρτατης τέχνης. Ο Πρεβελάκης δεν έψαξε να βρει το πιο περίεργο ή σπου-

δαίο χαρακτηριστικό του Ρεθύμνου για να δείξει την αγάπη του. Απλά εμφανίζει καθετί που στον ίδιο φαντάζει σημαντικό έστω κι αν στους αναγνώστες φαίνεται πολύ απλοϊκό. Απ' άκρη σ' άκρη της αφήγησης του γίνεται φανερή η απόλαυση του αφηγητή να περιγράφει πρόσωπα και πράγματα.

“*Το Χρονικό μιας Πολιτείας*”, όπως χαρακτηρίστηκε από τον ίδιο τον συγγραφέα, «είναι προϊόν της νοσταλγίας μου για τον αρμονικό κόσμο που με ανάθρεψε». Είναι ένας ύμνος που παίρνει κάθε ψυχή και σκέψη και την ταξιδεύει στο Ρέθυμνο, μια μικρή μα τόσο χαρακτηριστική πολιτεία, για να τους παρουσιάσει κάθε της λαμπρότητα, κάθε ομορφιά της, κάθε χαρά της και κάθε στεναγμό της. Μέσα από τις σελίδες του έργου οδηγούμαστε από τη μια γωνιά της πολιτείας στην άλλη, για να γνωρίσουμε έναν κόσμο από όλους τους τίμιους και άξιους ανθρώπους. Μπαίνουμε σε καφενεία όπου ανταμώνονται ειρηνικά οι Κρητικοί, Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι και παρευρισκόμαστε σε θρησκευτικές και λαϊκές τελετουργίες. Ακόμα επισκεπτόμαστε και θαυμάζουμε εκκλησίες και τζαμιά, μαθαίνουμε τα ιστορικά τους και εισχωρούμε στα μυστικά της κάθε τέχνης. Η προκοπή και οι τάξη διαμορφώνουν τα πνεύματα και τις πειθαρχημένες ψυχές των πολιτών. Ενώ οι έννοιες του καλού και του κακού, της ομορφιάς και της ασχήμιας είναι σαν σκαλισμένες σε πέτρα στην πόλη αυτή.

Γενικά, το *Χρονικό* είναι μια εξιδανικευμένη εικόνα του Ρεθύμνου όπως την παρουσιάζει ο Πρεβελάκης μέσα από τα δικά του μάτια. Όμως ο οποιοσδήποτε θα μπορούσε να διαπιστώσει πως «στον κόσμο όλο, άλλος τόπος, άλλη πόλη, άλλες ομορφιές κι άλλες χαρές δεν υπάρχουν. Το Ρέθυμνο και μόνο αυτό»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΈΛΛΗΝΕΣ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΙ
Πέτρου Χάρη της Ακαδημίας Αθηνών (σελίδες 63-165)
2. INTERNET(www.protoporia.gr)
3. ΠΑΠΥΡΟΣ LAROUSSE - BRITANIKA

